

faae Undervisning; thi det er netop i denne Alder, at de unge Mennesker have Faaetveene til at kunne tilegne sig i en Vinter Mære, end de have kunnet tilegne sig i hele deres Skoletid som Børn. Jeg skal nu ikke omtale de forskjellige herhen hørende Bestemmelser, men skal kun berøre en Maade, som maatte her passende kunde bruges, og som er brugt ved flere Leiligheder. Naar nemlig en Kommune viser, at den vil sørge for en saadan Fortsættelsesfole, hvilket jeg ikke kan forestille mig, kunde ske paa anden Maade end enten ved Aftenfole alene eller i Forbindelse med Spændagsfole — lad dem kun bruge Spændageftermiddag ogsaa til saadanne Skoler; thi de unge Mennesker, i det Mindste den tjenende Ungdom, vilde ikke kunne offre deres Tid paa anden Maade, — naar man i en Kommune, siger jeg, virkelig for Alvor vil stræbe hen til et saadant Maal, saa kunde Staten, i Fald, man finder, at den skal styde til, tilstøde det Fald. Det er jo Tilfældet i flere Forhold, at naar det viser sig, at man vil gjøre noget virkelig Godt i det Offentliges Tjeneste, saa træder Staten til. Men det skal jeg nu ikke dvæle længere ved. Jeg vilde som sagt anse det for faare heldigt, om man kunde finde en Maade, hvorpaa den opvoksende Ungdom kunde modtage Undervisning. Om ogsaa Børnet ved det 14de Aar er gaaet ud af Skolen med nogenlunde gode Kundskaber, saa blive disse dog i Løbet af 2 til 3 Aar for Størstedelen udsvedte, naar de ikke blive optrækkede. Jeg skal for at fatte mig i Korthed endnu kun omtale § 29 i det Afsnit, som omhandler Tilskud, betydelige Tilskud, fra Statens Side. Jeg tror virkelig ikke, man skal tage det saa formstrengt, som her er foreslaet. Dersom denne § 29 kom ud som Lov, saa vilde den blive benyttet paa faare mange Steder, idet enhver Kommune, som havde en daarlig Skole eller en ikke ny Skole, naturligvis vilde gribe Leiligheden til at faae en ny Skole bygget i disse første Aar, da Staten yder Tilskud, men jeg tror ikke, man skal lægge saa megen Vægt paa, at Skolerne blive opbyggede som hele Palais'er; thi man kan virkelig modtage en daarlig Undervisning, eller læse daarligt i store nyopbyggede Skoler, og man kan faae en fortrinlig Undervisning ogsaa i den lave Hytte. Jeg tror, man her tager altfor meget Hensyn til det Sanitære. Man skal ikke være for angstelig, fordi man ikke paa Landet har disse høie Sale at undervise i. Dersom det skulde have saa stor Indflydelse paa Befolkningen, saa vilde det se galt ud med den nuværende Slægt; som for største Delen er oplært i ganske simple Skoler. Det, som Børnene trænge mest til paa Landet, er Varme om Vinteren; om Sommeren kan man lufte Binduerne op. Jeg tror altsaa ikke, man skal lægge saa stor Vægt paa det Sanitære, at man saaledes strax skal gaa til med overordentlig Beføstning at opføre saa mange nye, store Skolebygninger. Saafremt man vil stræbe hen til,

hvad jeg anser som et stort Gode, Dyrrettelsen af Pugeffkoler, hvor de Smaa kunne lære at stave og i det Hele modtage Undervisning, saa behøver man som sagt ikke hertil store Skoler; men man kan leie Lokaler, og ei heller behøver man ved Fortsættelsesfole, hvis den Sag faar Fremme, at gjøre saa store Fordringer til Lokalet. Det kommer her kun an paa at finde Lærerkrefter; dem kan man paa en nem Maade finde til Pugeffkolerne, og jeg tror heller ikke, det vil være vanskeligt at finde dem til Fortsættelsesfole, idet man jo, som den ærede Minister sagde, ikke til disse behøver at tage Skolelærere. Jeg vil indbrømme min ærede Nabo (M. Andersen), at der vil være mange Skolelærere, som ikke, naar de have fiddet hele Dage igjennem i Børneskolen, kunne taale at paatage sig et Kursus om Aftenen i Fortsættelsesfole, men der er Gud ske Lov i de fleste Kommuner Kræfter tilstede, som meget godt kunne overtage denne Undervisning i Fortsættelsesfole. Jeg skal i Øvrigt bemærke, at den Garant, som skal være og maa være tilstede for, at alle Børn modtage en vis Grad af Dplysning, maa man efter min Mening søge mere i Tilsynet end i Mulkeringen. Tilsynet maa være mere alvorligt, end det hidtil har været, og da vil man vist finde, at det er Garant, som faa at man kan faa at sige gaa bort fra Mulkeringsystemet, dog naturligvis det Tilfælde undtaget, at Forældrene af Brangvillie ikke lade deres Børn undervise. Naar her er talt om, at der er fuldstændig Lighed ifølge Loven af 1855, saa er det vel sandt, at Ingen er tvungen til at lade sine Børn gaa i Almueffkolen, men der er dog en vis Klasse, som ikke kan benytte Loven, og det er de Uformuende. Men naar der blev givet Kommunerne Opfordring til at oprette private Skoler paa den af mig antydede Maade, da kunde naturligvis den Fattige lige saa vel som den Rige sende sine Børn der hen, og det tror jeg, er en Hovedsag her, at man ikke søger ved Love af denne Art at virke til, at den rige Bondes Barn sidder i en Skole og den fattige Arbeiders Barn i en anden Skole — thi det vilde være uhyggeligt — men at man aabner en Udvei til, at den Fattige lige saa vel som den Rige kan faae sine Børn ind i en privat Skole, uden at han behøver at gjøre nogen Opoffelse derfor. Jeg skal hermed slutte.

Førmanden: Jeg skal give Ordet til det ærede 5te Medlem for 7de Kreds, da jeg veed, at det Foredrag, han vil holde, ikke er af større Omfang, end at det kan høres idag, og da det ikke er flere, der have begjært Ordet.

G. Pedersen: Jeg beklager, at jeg har faaet Ordet paa et Tidspunkt, da det maa antages, at den ærede Forsamling er træet af disse Forhandlinger. Desuden er der ogsaa fra afstillige Sider fremkommet en Del af det, som jeg kunde